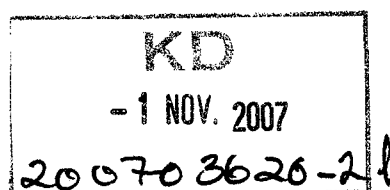

ARBEIDSGIVERFORENINGEN

SPEKTER

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Oslo, 02.10.2007

Vår ref.
NIBE/14136

Høring - forslag til nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning

Vi viser til høringsbrev med rapport fra arbeidsgruppe datert 10. 07.2007 vedrørende ovennevnte sak.

Spekter ønsker innledningsvis å påpeke at vi oppfatter arbeidsgruppas rapport som et oversiktlig og informativt dokument som gir en god beskrivelse av bakgrunnen for og hensikten med et slikt rammeverk. Vi mener det er positivt at man vurderer behovet for et enkelt felles rammeverk, men stiller likevel spørsmål ved om det er mulig å både ivareta en slik enkelthet samtidig som det aktuelle nivå blir tilstrekkelig presist beskrevet og i tråd med rammeverkets intensjoner.

Rammeverkets betydningen for økt mobilitet

Behovet for rammeverket er knyttet til i hvilken grad det enkeltes lands utdanningsstruktur – og system er gjennomsliktig og forståelig for andre land slik at det understøtter et mål om å øke mobiliteten mellom land både for studenter og arbeidssøkende. Når en av hovedmålsettingene er å fremme mobilitet, mener vi det er relevant å stille spørsmål ved om vi faktisk vet nok om forholdene som har betydning for mobilitet innenfor og mellom land:

- Hvordan er den faktiske situasjonen i dag? Er det behov for å øke mobiliteten?
- Hva hemmer og hva fremmer evt. mobilitet?
- Er i så fall nasjonale rammeverk det mest effektive virkemiddelet for å fremme mobilitet?
- Er det slik at det er et manglende rammeverk som er årsaken til manglende mobilitet eller er det andre forhold som spiller inn?

Vi etterlyser prosesser hvor de involverte parter sammen hadde kunnet diskutere disse spørsmålene slik at vi hadde fått økt kunnskap om hvilke utfordringer vi reelt sett står ovenfor. Etter en slik avklaring ville vi ha bedre forutsetninger for å kunne vurdere om et nasjonalt rammeverk er et hensiktsmessig verktøy for å finne løsninger på sentrale utfordringer knyttet til arbeidsmarkedssituasjonen i Norge og resten av Europa.

Rammeverkets systematikk og begrepsbruk

Hensikten med et slikt rammeverk slik det blir beskrevet i arbeidsgruppas rapport er å vise den indre sammenhengen i systemet og mulige veier gjennom det. Det fokuseres på studentenes læringsutbytte heller enn innsatsfaktorer, og livslang læring og en bedre utnyttelse av den enkeltes kompetanse står sentralt. Rammeverket skal gi en systematisk beskrivelse av hvilken kompetanse eller hvilke kvalifikasjoner de ulike utdanningsnivåene fører frem til. Etter vår mening kan deskriptorene i rammeverket virke for lite presise til at de er egnet til å være et virkemiddel for å i møtekomme hensikten med et slikt system. En av grunnene til dette kan forklares med at bruken av læringsutbyttebegrepet kan, som det også påpekes av arbeidsgruppa, ha en tendens til å bli enten for spesifikke eller for generelle. I forslaget til nasjonalt rammeverk mener vi at deskriptorene blir for generelle og det er også vanskelig å følge en progresjon uttrykt i begrepene ”kjenne til” - ”ha kunnskap om” - ”ha innsikt i”.

Hvis rammeverket skal være et hensiktsmessig verktøy egnet til å ivareta hensikten, bør det utarbeides slik at systematikken og progresjonen er konsistent og gjennomgående i hele rammeverket. En av årsakene til at vi er kritiske til merverdien for arbeidslivet av et slikt rammeverk er vår bekymring for at de ulike lands nasjonale rammeverk skal utarbeides slik at de ulike nivåene ikke lar seg sammenligne. Spekter stiller spørsmål ved om hvis det er slik at dette bare skal være et utgangspunkt for en videre konkretisering og bearbeiding innenfor de enkelte fag og institusjoner, hvordan sikrer man seg da at maskevidden etter en slik tilpasning er omtrent på samme nivå? Vi er også usikre på om begrepsapparatet slik det presenteres i forslaget vil gjøre det lettere å ”oversette” en kvalifikasjon fra et lands system til et annet, og begrunner dette bl.a med de utfordringer vi er redd den enkelte institusjon vil kunne få i arbeidet med å integrere kunnskaper, ferdigheter, holdninger og forståelse i læringsutbyttebeskrivelsene.

Som det framgår på side 32 under punkt 4 *Konsekvenser for universiteter og høyskoler* vil ”beskrivelsene på institusjonsnivå mer konkrete, inneholde en rekke fagspesifikke krav og kunne operere med andre kategorier i tillegg til dem som er definert på nasjonalt nivå”. Dette vil være utfordrende da man i slike prosesser lett kan arbeide seg inn i detaljer og særegenheter som vil gjøre det vanskelig å opprettholde det generelle grunnlaget for sammenlikning på tvers. Vi kan ikke se at disse utfordringer mht hvilken maskevidde en videre konkretisering og bearbeiding innenfor de enkelte fag og institusjoner bør ha, dvs hvordan vil man ivareta behovet for felles maskevidde når det samtidig er behov for vesentlig tilpasning og konkretisering for at det skal gi mening. Dette er et viktig dilemma som vi mener ikke er utfyllende behandlet i forslaget.

Forholdet mellom det nasjonale rammeverket og EQF

Det er ikke uproblematisk at dette nasjonale rammeverket er tenkt utarbeidet for institusjoner innenfor høyere utdanning, basert på de tre nivåene bachelor-, master- og doktorgrad, samtidig som det skal ses i sammenheng med utviklingen av rammeverk for livslang læring. Så vidt vi vet er det ikke vedtatt et EQF, men forslaget med de åtte nivåene for læringsutbytte har vært kjent lenge. EQF for livslang læring skal dekke både formell, uformell og ikke-formell læring i alle faser av livet, mens det

rammeverket vi her diskuterer først og fremst skal beskrive kunnskap, ferdigheter og kompetanse som en tilegner seg innenfor en formell læringsarena.

For det første blir det tydelig at dette rammeverket mangler forankring i de deler av utdanningssystemet som høyere utdanning bygger videre på. Det gjør at noen av beskrivelsene eller deskriptorene virker feilplassert på nivå. Eksempler kan være "kunne skrive en resonnerende tekst", "kunne arbeide både selvstendig og som deltaker i en gruppe" (Rapporten s 29), som en også finner igjen i læreplanmål for grunnskolen.

For det andre kan en risikere at koplingen til et rammeverk for livslang læring fører til at deskriptorene ikke i tilstrekkelig grad forholder seg til at opplæringen skjer innenfor en utdanningsinstitusjon med de krav en der kan stille til oppnådd kompetanse. På doktorgradsnivå må en, i alle fall innenfor de fleste fag, kunne kreve at kandidatene skal kunne kommunisere om faget på et fremmedspråk. Det er imidlertid utelatt i forslaget fra arbeidsgruppa.

Rammeverket og fag som krever autorisasjon

Når det gjelder fag hvor det kreves autorisasjon mener vi at det bør stilles spørsmål om hva slags forhold det blir mellom en vurdering i henhold til nasjonale kvalifikasjonsrammeverk og fag / yrker som krever autorisasjon. For å få autorisasjon vurderes både nivå og innhold. Hvilken status vil en vurdering innenfor nasjonale kvalifikasjonsrammeverk ha i forhold til en autorisasjon og ikke minst hvilken nytte vil man kunne ha av en slik vurdering? . Tenker man seg at et slikt rammeverk skal kunne erstatte autorisasjonsordningen og hvordan vil i så fall dette forholde seg til det lovverket som i dag regulerer autorisasjonsordningen? Spekter etterlyser en avklaring av disse problemstillingene i forslaget.

Videre oppfølging når rammeverket er vedtatt

Det avgjørende blir hvilke ambisjoner man legger opp til mht bruk og anvendelse av dette som det universelle kvalifikasjonsrammeverk som alt skal ses i forhold til. Arbeidsgruppen legger opp til en meget ambisiøs anvendelse som vil innebære en meget omfattende arbeidsinnsats når "alt skal ses med disse brillene". Universitet – og høyskolene må utarbeide nye fag – og læreplaner med fokus på læringsutbytte heller enn innsatsfaktorer slik at det tydeliggjøres hvilken kompetanse de ulike studieprogrammer fører frem til. En slik omlegging vil etter det vi kan forstå være meget ressurskrevende og en slik endring vil bare kunne forsvares hvis disse utdanningssystemene ser nytten av dette og mener rammeverket vil være et viktig bidrag i arbeidet med å øke kvaliteten i det norske utdanningssystemet.

For arbeidslivet mener arbeidsgruppa at rammeverket først og fremst vil bidra til å gjøre det enklere å vurdere nyutdannede søkere på arbeidsmarkedet. Dette forutsetter et rammeverk med en klar beskrivelse av forventede kvalifikasjoner og kompetanse noe Spekter, som vi også har påpekt over, ikke er tilfelle slik forslaget til rammeverket presenteres i rapporten. Vi stiller oss derfor tvilende til hvilken merverdi et slikt rammeverk vil ha for arbeidslivet i ansettelsesprosesser.

Avslutningsvis vil Spekter påpeke at vi mener det er et stort tankekors at det med så store ambisjoner og eventuelt tilhørende konsekvenser ikke har vært en bredere deltakelse i arbeidsgruppen som har utformet dette selv om det har vært en referansegruppe. Kan ikke se at arbeidsgruppen i særlig grad har fokusert på hvilke praktiske konsekvenser dette vil få verken får utdanningsinstitusjoner, arbeidsliv eller andre relevante organer som må forholde seg til en slik omlegging.

Med vennlig hilsen

Arbeidsgiverforeningen Spekter

Nina Berntsen

Nina Berntsen
Spesialrådgiver

